

Езикова подкрепа за ученици с чешки език като втори език

Езикова подкрепа (по чл. 16 от Закон за училищата)

Новопрестигналите ученици-чужденци имат законно право на **безплатно езиково обучение**. Но какво е положението с ученици, които живеят в Чешката република по-дълъг период от време, владеещи чешки език относно добре, но в езиково по-сложни задачи по Чешки език и други предмети все още се провалят? Имат ли право на подкрепа? Евентуално на каква? Или е положението с ученици, за които е трудно да се организира езиково обучение по чл. 20 (напр. са единствените в училище)?

Учениците с недостатъчни знания или без достатъчни знания по езика на обучение се считат, **от септември 2016 г.**, за ученици със специални образователни потребности (СОП), благодарение на нова редакция и разяснения по Закона за училищата (Наребва 27/2016 Държавен вестник, в действаща редакция, за образованието на ученици със специални образователни потребности и надарени ученици.

В новосъздадената петстепенна система от мерки за подпомагане, се отнасят до езиковата подкрепа на учениците с чешки език като втори език главно мерки на второ и трето ниво на подкрепа. И в двата случая е необходима препоръка от училищния център за консултации (УЦК). Затова е необходимо да се предупреждават родителите, по чието искане се провеждат прегледите в УЦК и с чието одобрение се реализират мерките за подпомагане (МП)!!

За какво имат право учениците **в рамките на мерки за подпомагане**??

2. степен от мерките за подпомагане

Тя се отнася до учениците с **недостатъчни знания по езика на обучение** (приблизително ниво на чешки език B1-B2).

Препоръчителни мерки за подпомагане:

- Специални учебници и помагала (учебник по чешки език за чужденци),
- 1 час седмично за **педагогическа интервенция** (за работа с ученик или клас в училище) - насочена напр. към подкрепа на чешки език като втори език
- 1 час седмично за **специална педагогическа грижа** осигурявана от специалния педагог на училището

За учениците, нуждаещи се от подкрепа поради различни културни условия и условия на живот в основните и средните училища, е необходимо, **в рамките на възможно най-голям брой задължителни часове**, да се укрепи преподаването на чешки език или преподаването на чешки език като втори език (ЧВЕ), като учениците **имат право на 3 часа ЧВЕ седмично, най-много до 120 часа годишно.**

3. степен от мерките за подпомагане

Тя се отнася до учениците с **незнание на езика на обучение** (приблизително ниво на чешки език A0-A2).

Препоръчителни мерки за подпомагане:

- Редактиране на съдържанието на образованието,
- Специални учебници и помагала (учебник по чешки език за чужденци),
- 3 часа седмично за педагогическа интервенция (включително 1 час седмично занимание с клас) - напр. подкрепа в ЧВЕ,
- 3 час седмично за специална педагогическа грижа осигурявана от специалния педагог на училището, евентуално за педагогическа интервенция,
- Подкрепа за преподаване от друг педагогически работник в диапазона от 0,5 на натовареността (това може да бъде напр. специалист за преподаване на чешки като втори език).
За учениците, които имат нужда от укрепване на обучението по ЧВЕ в основните и средните училища, е препоръчително **да се предявят претенции за 3 часа седмично ЧВЕ, най-много до 200 часа годишно,**
- Център за консултации може също в рамките на 3. степен от мерките за подпомагане да препоръча на ученика **да се удължи продължителността на обучението..** Вж. Наредба № 27/2016 Държавен вестник, „ако специалните образователни потребности го изискват (особено *за ученици от различни културни среди* или живеещи в различни условия на живот), е възможно *да се удължи продължителността на основното,* средното и висшето професионално *образование с 1 година.* ." Това решение е подходящо за ученици, които след пристигане в Чешката република постъпват **в 9. клас от задължително училищно обучение (ЗУО),** но поради незнанието на езика се провалят в следването. Препоръчваме обаче да се включват учениците от тази възраст предимно **в предишния клас на ЗУО** като се имат предвид предстоящите приемни изпити в средното училище.

Мерки за подпомагане в 4-та и 5-та степен се отнасят за деца с ЧВЕ само в комбинация с здравословен недъг.

Основно училище

Закон за училищата възлага за всички деца равен достъп до образование. Следователно училището трябва да гарантира на чуждестранните граждани, пребиваващи в Чешката република, достъп до основно образование при същите условия като на гражданите на Чешката република, без да се налага да доказват законността на престоя си.

Всички чужденци имат право на безплатно образование в основните училища, право на училищно хранене, както и на обучението, основано на интереси, предоставяно в училище. Училището не трябва да налага никакви условия за приемане на ученици с ЧВЕ. Единствената причина да не е приет ученик с ЧВЕ, е пълният капацитет на училището. Все още се срещаме с това, че училища налагат условията за приемане на тези деца. Трябва да се даде сметка за това, че става въпрос за нарушение на Закона за училищата.

Наредба № 48/2005, Държавен вестник, (чл. 10) възлага на директора на училището задължението да уведоми законния представител на ученика **в рамките на една седмица от приемането** на ученика в училище за възможността на посещаване на уроци за езикова подготовка. Евентуално ще ги включи самото училище в този тип обучение.

Подкрепа на учениците с ЧВЕ с появата на новата редакция на ЗУ - Новелизиран Закон за училищата 561/2004 Държавен вестник, заедно с Наредбата 27/2016 Държавен вестник, в действаща редакция, носи важни промени за всички деца и ученици, които се нуждаят от подкрепа при обучение. Към тях принадлежат също **деца и ученици с чешки език като втори език.**

Безплатна подготовка за интеграция в училището и подкрепа на обучението на майчиния език.

Областна администрация, съответна според мястото на пребиваване на ученика, в сътрудничество с основателя на училището, може да осигури:

- а) **безплатна подготовка за интеграция в основното образование, включително преподаването на чешки език, адаптирано към нуждите на тези ученици,**
- б) **ако е възможно, в сътрудничество със страните на произход на учениците, подкрепа за преподаването на майчиния език и културата на страната на произход, което се координира с редовното обучение в основното училище.**

От 1 януари 2012 г., влезе в сила Закон за училищата в новата редакция, обнародван под № 472/2011 Държавен вестник. Това означава, че от 1 януари 2012 г. за всички ученици-чужденци, които изпълняват задължителното училищно обучение, ще осигури областната администрация, съответна според мястото на пребиваване на ученика, в сътрудничество с основателя на училището, **безплатна подготовка за интегрирането им в основно образование, включително преподаване на чешки език, адаптиран към нуждите на тези ученици.**

Що се отнася до образованието на педагогическите кадри, които ще обучават тези деца, областната администрация ще осигури и тяхната подготовка за тази дейност. Образованието, необходимо за преподаване на тези деца и ученици-чужденци, може педагогическия персонал да получи напр. в Националния институт за допълнително образование.

Основните училища, в които се учат децата на участниците в производство за предоставяне на убежище, които живеят в заведения за търсеците убежище и извън тези заведения, осигуряват също основна езикова подготовка на тези деца.

Основна законодателна рамка

Основните права се гарантират на всички, независимо от пол, раса, цвят на кожата, език, убеждения, религия, политическо или друго мнение, национален или социален произход, принадлежност към национално или етническо малцинство, имущество, род или друг статут. Те принадлежат не само на гражданите на ЧР, но и на чужденците. Основните права са изразени в действащото законодателство.

Законодателната рамка се състои от:

- международни конвенции по чл. 10 от Конституцията на ЧР (Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, Конвенция за правата на детето, Конвенция за бежанците и др.)
- Харта на основните права и свободи - европейско законодателство (регламенти и директиви)
- Закон за пребиваване на чужденците
- Закон за убежището
- Закон за временна закрила
- Закон за училищата - свързани закони, наредби, министерски инструкции ...

Конкретните права и задължения по отношение на пребиваването на чужденци могат да бъдат намерени в следните закони:

- Закон за убежището
- Закон за временна закрила
- Закон за пребиваване на чужденците